

Incipit deuotissima explanatio eiusdem angelici doctoris sancti Thome agnatis ordinis fratrum predicatorum super epistolam eiusdem sanctissimi apostoli Pauli ad philippenses.
Prologus.

Lux splendor quasi

lux splendor quasi. Prover. 4. In hac auctoritate describitur vita sanctorum ex tribus. Ex eorum artitudine ibi. (Semita). qz Math. 7. Arta est via. Job. 28. Semita ignota nit anis. Ex claritate ibi. (Lux splendor). Eph. 5. Eratis aliqui tenebre. Iusti. n. sunt lucentes et ideo eorum via est lucida. Ex profectu: qz semper crescit. p. me. p. e. z. In eo crescat. Et hoc usque ad profectum die. s. glorie. p. cor. 13. Luz venerit qd profectum est euacuabit. Et conuersio malorum via lata obscura tenebrosa et deficiens. Un. puerb. 4. subdit. via ipsoz tenebrosa. Et Mat. 7. Lata porta et spacioza via q ducit ad pditionem. Ex his vbi trahi pot materia huius epistle. Erant. n. in xpi recta semita tribulationes multas p xpo sustinetes. Itē illuminati p fidē. In fra. z. Inter qz lucetis. Itē pficiebāt: vt p3 p totā eplāz. Itē uenietē post eplā ad ephesios i qua fit instructio q liter fuada sit ecclesiastica vnitas: hi pponunt i exemplū fuade ecclesiastice vnitatis q optime eā fuauerunt.

CAPIT.

I.

Paulus et Timotheus serui iesu christi oibus sanctis in xpo iesu q sunt philippis cu episcopis et diaconib. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo. Gratias ago deo meo in omni memoria vestri semper i cunctis orationibus meis pro omnibus vobis in gaudio deprecationem faciens super communicatione vestra i euangelio christi a pzia die usqz nunc: confidens hoc ipsum qui cepit i vobis opus bonum: perficiet usqz i diem christi iesu. Sicut est mihi iustus hoc sentire pro omnibus vobis: eo qz habeam vos in corde et i vinculis meis et i defensione et confirmatōe euangelij socios gaudij mei omnes vos esse.

Diuidit at hec epla i salutationē et epistolare nārationē. Secunda ibi. (Gratias ago. etc.) Circa primū tria fac. Qz pmo describunt psonas salutates. Scdo psona salutate ibi. (Oibus sanctis. etc.) Tertio bona optata ibi. (Gratia vobis. etc.) Circa pmo pmo ponunt psonas salutates. Secundo eorum pditio ibi. (Serui. etc.) Circa pmo pmo ponit psona pncipalis cu dicit (Paulus). Et interpretat paulus quasi modicus. In quo notatur eius humilitas. Esa. 60. minimus erit in mille et paruus in gentē fortissimā. Secundo ibi. (Timotheus.) Ponit psona adiuncta: qz fuerat eorum pdicator. infra. z. Neminē. n. habeo tā vnanimē q sincera affectione p vobis sollicitus sit.

Deinde cu dicit. (Serui. etc.) ponit pditio eorum. scdo corinth. 4. Nō. n. nosmetipsos predicamus: s; iesum xpm dñm nrm: nos aut seruos vestros p iesum. Scz cōtra Jo. 15. Jā nō dicā vos suos. etc. Rūdeo duplex ē fuit: s; duplicē timorē. Timor. n. pene causat malā fuitutem: et de hac intelligit dictū illud pmissum Jo. 15. Timor vero castus causat fuitutē reuerētie: et de hac loqz apłus hic. Personae salutates sunt oēs de ecclesia philippensi. i. mino-

res. Un. dicit. (Oibus scis q sunt philippis): q ē ciuitas quā philippus didit. Et dicit sanctis: et hoc pp baptismus Ro. 6. Quicūq; baptizati sumus in xpo in ipsius morte baptizati sumus. etc. Maiores aut tāgit dicens. (Cū episcopis. etc.) Questio ē quare minores ppōit maiorib: qz prius est populus q prelatus. Ezech. 34. Nonne greges pascunt a pastoribus: greges. n. pascēdi sunt a pastoribus nō ecōuerso. Itē cur intermittit presbyteros. Respōdeo. dicendū ē q comprehendunt cū episcopis: qz in vna ciuitate nō sunt plures episcopi. Un. dicens in plura li dat intelligere et psbyteros. Et tñ est alius ordo qz ex ipso euangelio hoc legit q post designationē duodecim apōstolorū quoz psonas gerūt episcopi dsignauit septuaginta duos discipulos quoz locū sacerdotes tenēt. Dionysius et distinguit episcopos et sacerdotes: s; i pncipio licet ordines fuerint distincti: nō tñ noia ordinum.

Deinde ponit bona optata ibi. (Gratia. etc.) Et sunt duo q includunt oia. Primus ē grā dei remittēs peccata. Eph. 2. Grā saluati estis. etc. Ultimū ē pax hois. ps. Qui posuit fines tuos pacē. etc. Et p oīs optat bona media et h a deo pte. Jac. 1. Omne datū optimū: et oē donū pfectū dicitur descendēs a patre luminū. Itē p meritū humilitatis xpi. Et ideo addit. Et dño iesu xpo. Jo. 1. Grā et veritas p iesum xpm facta est. Ephe. 2. Ipse enim est pax nra. etc.

Loquenter ponit epistolare nārationē. Et circa hoc duo facit. Primo qz agit gratias de pteritis. Scdo hortat ad pfectū in futurū ibi. (Scire autem vos volo. etc.) Circa pmo pmo pmittit gratiaz actionem p eis. Scdo mām eius ibi. (Sup cōicatione. etc.) Grās aut agit adiūcto gaudio et deprecatione. Et ideo hec tria tangens dicit. (Grās deo nro.) Gratias agere est recognoscere grās sibi factā. pme thes. vltimo. In oibus gratias agite. etc. In omni memoria: qz in eis nihil occurrit aplo qd nō esset dignū gratiaz actōe. Et hoc est valde magnū. pro ner. io. Memoria iusti cū laudibus. etc. Pro omnib. Esa. 60. Populus aut tuus oēs iusti in ppetuū. etc. Agit g grās p eoz bono: orationē et deprecationē pro custodia totum tamen pro gaudio. i. Reg. 12. Absit autem a me peccatum in dño vt cessem orare pro vobis.

Deinde cu dicit. (Sup cōicatione. etc.) Tāgit de materia triū predictoz. Et primo ponit materias gratiarum actionis. Scdo gaudij de futuris ibi. (Confidens. etc.) Tertio deprecationis ibi. (Testis. etc.) Dicit g. Sup cōmunicatione. s. qua cōmunicastis doctrine euāgelij credendo et ope implēdo. Nec est enim vā cōicatio deb. vltimo. Beneficentiē aut et cōmuniōis nolite obliuisci. etc. A prima die. etc. Ecc. 1. 27. Domo sanctus in sapientia manet sicut sol. etc. Et hoc ipsum pfidens de vob gaudeo: qz q cepit. etc. Jere. 17. Maledictus homo q pfidit in homine: et ponit carnē brachiū suū. Benedictus vir q confidit in dño et erit dñs fiducia eius: et hoc in virtute dei. Et ideo dicit. (Cepit. etc.) Jo. 15. Sine me nihil potestis facere. Nō est pelagianos q dicunt pncipiū boni operi esse ex nobis: sed cōsumationē ex deo. Sed hoc non est verū: qz pncipiū boni operis in nobis ē cogitare de bono: et h ipz est a deo. scdo cor. 3. Nō q sufficientes sim? cogitare aliqd a nobis quasi ex nobis. etc. In die xpi iesu q remunerabit singulos. scdo Ti. vlti. In reliquō reposita ē mihi corona iusticie quā reddet mihi dñs. etc. pme cor. i. Cōfirmabit vos usqz in finem sine crimine. etc. Rō gaudij ponit cu dicit. (Sicut ē mihi. etc.) qz. i. iustū ē: qz congaudetis mihi de bonis meis. Eo qz habet vos. etc. Quasi dicat. habeo de vobis hāc psciētā tales vos eēt: ideo gaudetis. vt. s. gaudeatis de his de quibus et ego: qd est in vinculis meis: qz tūc pro xpo fuit ligatus de quo gaudebat

Ad philippenses

Jac. i. Omne gaudiū existimate fratres mei cū i varias tentationes icideritis: sciētes rē. Act. 5. Jbāt apli gaudētes a p̄spectu d̄cily: qm̄ digni habiti sunt p̄ noie iesu p̄tū meliā pati rē. Et i defensioe rē p̄firmatiōe euāgely. s. audacter p̄dicādo i tyrānos et hereticos. Et qz p̄firmabat euāgeliū i cordib⁹ fidelīū Act. 18. Perābulās ex ordine galatiā regionē rē frigiā: p̄firmās oēs discipulos. Aliter fm̄ glo. In corde idest desiderio vt locy sitis sempiterni gaudy. Jo. 16. Gaudium vestrū nemo tollet a vobis. Et hoc nō pōt abstrahi a corde meo: qz etiam in vinculis existens: rē intentus confirmationi rē defensioi euāgely sollicitudo de vobis nō recedit de corde meo.

C A P I. I.

Estis enīz mihi est deus quomodo cupiam omnes vos esse i visceribus iesu christi. Et hoc oro vt charitas vestra magis ac magis abundet i omni scientia rē i omni sensu: vt probetis portiora: vt sitis sinceres rē sine offensa: in diem christi: repleti fructu iusticie per iesum christum in gloriam rē laudē dei. Scire autēz vos volo fratres: qz que circa me sunt: magis ad profectum venerūt euāgely: ita vt vincula mea manifesta fierent i xpo in omni p̄torio rē i ceteris omnibus: vt plures e fratribus in domino confidentes in vinculis meis abundantius auderent sine timore verbum dei loqui. Quidam quidem rē propter inuidiam rē contentionem: quidam autē rē propter bonam voluntatem christum p̄dicant. Quidam ex charitate scientes quoniā in defensione euāgely positus sum. Quidaz autem ex contentione christum annunciant non sincere: existimantes pressuram se suscitare vinculis meis.

Posita mā gaudy de spe futura: hic ondit sup q̄ de peccationē p̄ eis facit. Et p̄mo p̄mittit suū desiderū qd̄ ondit oīno feruēs. Scdo mā de peccatiōis ibi. (Et hoc oro rē.) Et qz cordis desiderū soli deo ē manifestū: ideo inuocat deū testē q̄ p̄ eis deprecet cū desiderio. Job. 16. Ecce in celo testis meus ē. s. de rē. Quō cupiā vos. s. ego existēs in visceribus iesu xpi. Vel quō cupiā vos eē i eis. q. d. Cupiā vraz salutē et participationē viscerose charitatis xpi Luc. 1. Per viscera misericordie dei rē. q. d. qz ad p̄fundā rē intima cordis virt⁹ amoris p̄tingit. Vel cupiā vt sitis i viscerib⁹ iesu christi vt ipsum intime diligatis: vt et diligamini ab eo. in hoc enim vita hominis p̄sistit.

Deinde cū dicit. (Et hoc oro rē.) Ponit deprecationē et tria bona optat. Primo q̄tū ad interiorē charitatis augmentū. Affectus. n. interior p̄ficiat p̄ charitatē: rē iō nō hñti charitatē optādū ē vt habeat: habenti vō vt p̄ficiat. Un̄ dicit. (Ut charitas rē.) Pro augmento at̄ charitatē orā: dū ē de⁹: qz solus deus h̄ i nobis opat. 2. cor. 9. Potēs ē at̄ de⁹ oēm grām abū dare facere i vobis vt i oibus semp oēm sufficiētā habētes abūdetis i oē opus bonuz rē. Et h̄ necessariū vt petam⁹ rē nos: qz Mat. 5. Nisi abūdauerit iusticia v̄ra plusq̄ scribarū rē phariseorū nō intrabit in regnū celoz rē. Scdo q̄tū ad intellectū. Un̄ dicit. (In sciētia.) S̄z nūq̄d ex charitate puenit sciētia: Sic: qz d̄f. i. Jo. 2. Et vos vnctionē quā accepistis ab eo manet iyo

bis: rē nō necesse habetis vt aliqs doceat vos: sed sic vnctio docet vos de oib⁹ rē. Itē charitas ē spūs de quo d̄f. Jo. 16. Cuz venerit ille spūs v̄tatis docebit vos oēm rē. Cuius rō ē: qz q̄ h̄z habitū si rectus ē habitus: seq̄r ide rectū iudiciū de his q̄ p̄tinet ad illū habitū: si vō corrupt⁹ falsum. Sicut circa venerea tēperat⁹ h̄z bonū iudiciū: intēperatus nō: s̄z falsus. Dia autē q̄ a nobis fūit sunt ifoz māda charitate: rē iō h̄ns charitatē h̄z rectū iudiciū. rē q̄tū ad cognoscibilia. Et sic dicit. (In sciētia) qua. s. agnoscat veritatē et inhereat circa ea q̄ sunt fidei. Nec ē sciētia sanctorū: de qua d̄f. sap. 10. Et q̄tū ad opabilia: rē sic dicit. (In oī sensu.) Qui ē vis cognoscitiua circa exteriora obiecta. Et p̄p̄tū eius ē vt statiz iudicet de p̄prio sensibili recte. Et iō hoc nomē trāslatū ē ad interioris iudiciū rōnis. Un̄ sensati dicunt h̄re rectū iudiciū circa agibilia Sap. 1. Sērite de d̄no i bonitate rē. Sap. 6. Logitare ḡ d̄ illa sensus ē p̄sumatus rē. S̄z hic sensus dz eē nō tm̄ cōsideratiuus: s̄z et discretiuus iter bonū rē malū rē iter bonū rē melius. Unde subdit. Ut rē. (Nota qz charitas p̄ficiat sensum vt p̄bet bona: s̄z p̄fecta charitas vt p̄bet melioza. p̄me cor. 12. Emulamini melioza carismata: et infra ca: 14. Sectamini charitatē rē. Et ideo dicit. (portioza.) Tercio q̄tū ad effectū. Et p̄mo pōit imunitatē a malo. Scdo p̄fectionē in bono. P̄mū i h̄ qd̄ dicit. (Et sit sinceres.) Est. n. duplex peccatū vitandū. s. interioris corruptiōis qua hō corrumpit i se: et h̄ excludit p̄ sinceritatē. p̄ cor. 5. In azimis sinceritatis rē. Aliud ē in primo. s. offensa. Et iō dicit. Sine offēsa. p̄ cor. 4. Sine offēsiōe estote iudeis et gētibus et ecclesie dei sicut et ego rē. Et scdo cor. 6. Nemini dātes vllā offēsiōnē rē. In diez xpi iesu. i. sp̄ xpo. Et Mat. 24. Qui p̄seuerauerit vsqz i finez hic saluus erit. Quātū ad grām dicit. Repleti fructu iusticie vt opa iusticie qd̄ fruct⁹ sint. Ro. 6. Dabētis fructū vestrū i sanctificatione rē. Vel fructu iusticie. i. p̄mio iusticie. s. corona. scdo Ti. 4. In reliq̄ reposita ē mibi corona iusticie rē. Sap. 4. Bonoz. n. laboz gliosus est fructus rē. Et h̄ habet p̄ xps: qz oīa q̄ facim⁹ sūt bōa p̄ ipsūz. Jo. 15. Sine me nihil potestis facere rē. Et hec faciendā sūt h̄ sine. s. i laudē dei: qz ex opib⁹ sanctorū de clarificat vñ aly p̄p̄tū i laudē dei. ps. Laudate d̄nz i sc̄tis ei⁹ rē. Jere. 33. Erit mibi i nomē et i gaudiū et i laudē et i exultationē cūcti gētib⁹ terre q̄ audierint oīa bona rē.

Deinde cū dicit. (Scire autē rē.) Admonet ad futura. Et p̄mo ponit exēpla exequēda et vitāda. Scdo excludit moralē monitiōnē in q̄rto capitulo ibi. (Itaqz frēs mei charissimi rē.) Circa p̄mū duo facit: qz p̄mo ondit q̄ sūt imitāda. Scdo q̄ sunt vitāda. 3. cap. ibi. (Decetero rē.) Itē p̄ma diuidit i duas: qz p̄mo iducit se eis imitādum. Scdo alios: scdo cap. ibi. (Si qua ḡ rē.) Itē p̄ma i tres: qz p̄mo ponit i exēplū p̄fectū suū. Scdo gaudiū qd̄ h̄z ex p̄fectu ibi. (Quid. n. rē.) Tercio fructum ex p̄fectu suo ibi. (Scio. n. rē.) Itē p̄ma i duas. P̄rio p̄mittit p̄fectuz. Scdo modū ibi. (Ita vt vincula mea rē.) Dicit ḡ. Non ui vos ad p̄fectū et vt formā habeatis p̄fectū meū scire vos volo: et q̄ circa me sunt exterioris: qz tribulatōes et si exterioris eēt nō imutabāt iterius: s̄z magis ad p̄fectū venerūt: qz ex eis fides p̄dicata magis p̄fecit. scdo cor. 1. Siue tribulamur p̄ v̄ra exhortatiōe et salute: siue solamur p̄ v̄stra solatiōe rē. Et ondit p̄fectū. P̄mo q̄tū ad se. Scdo q̄tū ad alios ibi. (Ut plures rē.) Quātū ad se qd̄ manifestū fuerat qz talia p̄ xpo pateret p̄stanter: ita vt vincula qd̄ ē gloriosum p̄ xpo. p̄me pe. 4. Nemo v̄m patiat q̄si homicida aut fur aut alienoz appetitor: si aut vt xpianus nō erubescat rē. i oī p̄torio sicut i curia cesaris rē. Ex pte vō alioz fides crescebat i cōi. Un̄ dicit.

(Ut plures rē.) Machab. 4. De elephātib. Ecc. 10. Scdm iudicē ppli sic et ministri eius rē. puer. is. Iustus quasi leo pfidens absq; terrore erit rē. Ex pte tñ alioz ē diuersitas: qz qdā bñ loquebāt: qdā male: r q bñ: qdā ex generali charitate: r qdā ex spāli amore ad aplm. Et qui male qdā ex generali malicia: qz ex speciali odio ad apostolum. S3 vt mibi vī aplus duplicē ondit cām pp quā qdā pdicabāt. Primo pp inuidiā. Et iō aplus eoz prauā intētionē ondit dicēs. (Quidā qdē et pp inuidiam rē.) Jac. 3. Ubi zelus r pntentio ibi incōstantia r oē opus prauum. pme cor. 3. Lū sit inter vos zelus r cōtentio nonne carnales estis rē. Scdo pp amorē christi r euangely. Vñ dicit. (Quidā pp bonā rē.) ps. Benigne fac in bona voluntate rē. Sed aplus addit dicens. (Quidā vō ex charitate) .s. que facit bonā volūtātē rē. qz vt supplerēt dfe. ctum mei docentis predicauerunt.

Deinde aplus exponit qd dixerat dicēs. (Qz qdā non fm sanā intentionē) sed ex pntentione. Corrupta eorum pntentio dupliciter patuit. Uno mō vt publice predicando turbationē faceret in populo gentili h̄ apostolū supra illam quā habuit. Alio mō qz credebat qz paulus audies eos vsurpare officium sibi cōmissum turbaretur: et ex h̄ adderetur afflictio afflictio.

Lectio.

II.

Aid enim: Bum omni modo siue p occasionez siue per veritatem xps annuncietur: r in hoc gaudeo: sed r gaudebo. Scio enim quia hoc mihi proueniet ad salutem: per vestram orationez et subministracionem spūs iesu christi fm expectationem et spem meam: qz in illo confundar: sed i omni fiducia sicut semper et nūc magnificabitur cbristus in corpore meo siue per vitam siue per mortes. Adhibi enī viuere cbristus est r mori lucrum. Qz si viuere in carne: hic mihi fructus operis est r quid eligā ignoro: coartoz autem e duobus desiderium habens dissolui et esse cuz cbristo: multo magis melius permanere autem in carne necessariū propter vos.

Supra apostolus descripsit pfectū ex ipso subsecutū: hic agit de gaudio xcepto ex hoc pfectu. Et ponit pmo materia gaudy. Scdo ipsum gaudiū ibi. (Et in hoc gaudeo rē.) Lōtigit aut qñq; q aliqd gaudiū puenit ex bōa cā: r hoc directe r p se et qñq; ex mala cā: et hoc indirecte et p accidēs. Qñ enim ē ex bōa cā gaudēduz ē de effectu r de cā sicut de elemosyna facta pp deū. S3 qñ est ex cā mala tūc ē gaudēduz de effectu: s3 de casu nō. Et sic d̄ redemptione p xps q̄ fuit ex scelere iude et iudeoz. Ita cōtingit in ecclesia vbi puenit vtilitas: qñq; p bonos pdicatores quo ad bonā intētionē: qñq; p malos quo ad malā: r d̄ vtroz gaudēduz ē: sicut dictū ē. Et iō dicit. (Quid enim rē.) Per occasionē annūciat xpm q nō intendit h̄ pncipaliter: s3 pp aliud puta lucrū vel gloriāz. puerb. is. Occasiones querit q recedere vult ab amico. Per veritatē aut qñ ex recta intentione Esa. 36. Obscuro dñe mēto queso quō ambulauerim corā te in veritate et cor de pfecto rē. Sed hoc fit vtroz mō ad vtilitatē ecclesie ideo dicit. (Si xps annūciat rē.) qz si aliud annūciaret q̄ xpm tunc multū interesset qd fit: qñ falsa doctrina doceret. Aug. pastor: q pp veritatē annūciat ē amādus: mer-

cenari? q pp lucrū ē tolerādus: q falsa expellēdus.

Deinde ponit gaudiū psequēs dicēs. (In h̄) .s. qz vici la mea manifesta sūt pp xps et q xps annūciat gaudeo i pñti. Jo. 14. Si diligeret me gauderet vtiq; rē. Et gaudebo i futurū Esa. 51. Gaudiū et leticiā obtinebunt rē.

Deinde cū dicit. (Scio. n. rē.) Ponit fructū ex pfectu suo puenientē. Et pmo ponit ipsuz fructū. Scdo mouet q̄daz dubitationē ibi. (Qz si viuere rē.) Item pmo ponit fructū. Scdo auxiliū ipsum psequēdi ibi. (Per vřaz orationē rē.) Tertio assignat mām fructus ibi. (S3 nō in omni rē.) Dicit ḡ. Gaudeo de his: r hoc pp fructuz puenientē ex eis in salutē eternā. Esa. 45. Saluat' ē israel in dño salute eterna rē. Et hoc iō: qz qñ nos aliqua bona facimus cooperando saluti alioz redūdat i salutē nřaz. Si. n. vt d̄ Mat. 18. Qui scandalizauerit vnū ex his puillis rē. q̄ta gloria dignus ē q salutem multoz pcurat. Auxiliū aut ē triplex. s. ex pte alioz mutua oratio. Vñ dicit. (Per vřaz oratiōes) .s. ex quibus spero adiuuari a deo. Jac. vltimo. Orate p iuicē vt saluemini rē. Ex pte dei de quo habemus spes salutis. Esa. 26. A facie tua domine xcepimus et quasi pcurimus et peperimus spūm. Et iō dicit. Et subministracionē spūs iesu xpi. Ro. 8. Spiritus adiuuat infirmitatē nřaz. Et loq̄ silitudinariē: qñ enim aliq; ē debilis indiget releuāte vt sustentet: r hoc est subministrare: et nos debiles sumus ideo idigemus subministracionē spūs. Jo. 14. Et suggeret vobis oīa rē. s. quasi vobis subministrando. Item ex parte nřa est spes in deo: qz puer. ii. Qui pfidit in diuitijs corruet. Oportz ḡ q spes nřa sit in deo rē. ps. Qui confidunt in dño sicut mons syon rē. Et iō dicit. Scdm expectationez et spem meā. Sed nōne spes est expectatio future beatitudinis? Dicendū est q spes est motus appetitus in bonū arduū. Et hoc qñ quis sperat adipisci per se: sic spes ē sine expectatione: qñ aut per aliū tunc est spes cū expectatione: et sic nos expectamus spes habentes aliquid psequi p aliū ps. Expectās expectāui dñz rē. Ro. 8. Spe salui facti sumus. Sed dicit scio et postea spero et expecto. Nūquid certa est hec spes? Respōdet apostolus dicens. Ita qz in nullo confundar. i. Macha. 2. Dēs qui sperant i illo nō infirmant. Ro. 5. Spes aut nō confundit. Ecc. 1. 2. Nūllus sperauit in domino r pfusus est rē. Diuis primo rationem assignat. Scdo exponit eas. Ratio hec sumitur ex hoc q ipse totaliter ordinatur ad seruitiū xpi. Quasi dicat. Ideo hec mihi proueniet in salutem: qz totaliter sum ad seruitiū xpi. Et primo ponit fiduciam. Scdo psequerantiam. Tertio certitudinē intentionis. Dicit ḡ. S3 in omni fiducia rē. Quasi dicat. Multi psequunt me: s3 ego pfido in deū. Esa. 12. Fiducialr agā r non timebo rē. ps. Fiducialiter agā in eo. Sicut semp. i. a principio conuersionis. Act. 9. Quomodo in damasco fiducialiter egerit rē. Ita r nunc. Job. 27. Justificationē meā quaz cepi tenere nō deserā rē. Tertio ostendit q sit ei? recta intētio: qz magnificabit rē. xps cū sit verus deus nō potest i seipso magnificari vel minorari: sed in nobis. i. in cognitione alioz: tunc ergo quis magnificat cbristuz qñ ei? cognitionē dilatat. Ecc. 1. 43. Quis magnificabit eū sicut i eā pncipio. Et hoc et verbo et facto qñ magnitudo diuini effectus ostendit magnitudinem eius. Et inter effectus mirabiles iustificatio ē. Dec q̄dū est i corde hoīs latens nō magnificat p eā xps: nisi q̄tum ad cor illi? nō q̄tum ad alios: sed qñ cūq; p̄umpit i exteriora p actus corporales apparētes: tunc magnificat. Et iō ait. In corpore meo. In corpore nřo xps dupl'r magnificat. Uno mō in q̄tum corpus nřm deputamus ad obsequiū eius: mīnisteria eius corporaliter exequēdo. pme cor. 6. Glorifi-

Ad philippenses

cate et portate deum in corpore vestro etc. Alio modo corpus nostrum exponendo pro christo. prime cor. 13. Si tradidero corpus meum: ita ut ardeam etc. Sed primus modus fit per vitam. Secundo vero per mortem. Iohannes dicit. Siue per vitam: quod viuendo operatur: siue per mortem. Ro. 14. Siue viuimus siue morimur deum sumus etc. quod est intelligi potest de morte spirituali. Col. 3. Mortificate membra vestra que sunt super terram etc.

Deinde exponit quomodo mortificabitur per vitam et per mortem dicens (Mibi viuere etc.) vita. n. importat motionem quamdam. Illa. n. viuere dicuntur que se mouent. Et inde est quod illud vix esse radicaliter vita hominis: quod est principium motus in eo. Hoc autem est illud cui affectus vniuersi sicut fini: quod ex se mouet homo ad omnia. Vnde aliqui dicunt illud ex quo mouetur ad operandum vitam suam: ut venatores venationem: et amici amicum. Sic ergo christus est vita nostra: quoniam totum principium vite nostre et operatio est christus. Et ideo dicit apostolus. (Mibi viuere etc.) Quia solus christus mouebat eum. Et mori lucrum: hic apostolus proprie loquitur. Quilibet. n. sibi ad lucrum reputat: quoniam vitam quam habet imperfectam potest perficere. Sic infirmus ad lucrum reputat sanam vitam. Vita nostra christus est. Col. 3. Vita vestra abscondita est cum christo in deo etc. sed hic est imperfecta. scilicet cor. 5. Quoad in sumus in corpore peregrinamur a domino etc. Et ideo quoniam morimur corpore perficit nobis vita nostra. s. christus cui tunc presentes sumus. Tu dederit dilectis suis somnum etc. z. Ti. 4. Ego enim iam delibor et tempus mee resolutionis instat etc.

Deinde cum dicit (Quod si viuere etc.) ponit dubitationem quamdam circa ea que dicta sunt. Et circa hoc duo facit. Primo ponit dubitationem. Secundo soluit eam ibi. (Et hoc confidens etc.) Item prima in duas: quod primo proponit dubitationem. Secundo proponit rationes ad utramque partem ibi. (Coartor autem etc.) Dicit ergo. Si viuere in carne hic mihi fructus etc. vnde est quod in corpore meo dum uiuo magnificatur christus. Ergo viuere meum in carne. i. vita mea in carne est habens fructus. Inde predicat effectum de carne. i. si vita affert mihi hunc fructus ut christus magnificetur: vita in carne est bona et fructuosa. Ro. 6. Habebitis fructum vestrum in sanctificatione etc. Si ergo ita est ignoro quod eligam vix mori vel viuere. Ro. 8. Nam quod oremus: sicut orem nescimus etc. Sap. 9. Cogitationes. n. mortalium timide et incerte pudentie nostre etc. Sed quare dubitas: quod coartor etc. Primo ponit rationem ad partem unam. Secundo ad alias. In homine. n. duplex est motus: nature. s. et gratie. Nature ad non moriendum. scilicet cor. 5. Nolumus expoliari sed supuestiri etc. Io. ultimo. Et alius ducet te quo tu non vis etc. Et gratie quam suggerit charitas que mouet ad dilectionem dei et proximi. Dic affectus ad dilectionem dei mouet ut simus cum christo. Et ideo dicit. Desiderium habens dissolui non simpliciter: sed esse cum christo. scilicet corin. 5. Audemus autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et presentes esse ad dominum etc. In quo notatur falsitas opinionis grecorum quod aie sanctorum post mortem non statim sunt cum christo. Et hoc ideo oportet: quod est multo melius esse cum christo. ps. Quid enim mihi est in celo etc. Defecit caro mea et cor meum. s. ad habendum bonum. ps. Melior est dies vna in atribus tuis super milia etc. Dilectio autem proximi mouet ad perfectum proximi: et ideo dicit. (Permanere autem etc.) id est necessaria est vita mea propter utilitatem vestram. scilicet cor. 5. Siue metre excedimus deo: siue sobrii sumus vobis etc. Vel aliter. Coartor etc. i. ex duplici parte insurgit desiderium dissolui etc. melius etc. Senia non mutat. Sed hoc non est dubitabile et in peioris parte declinare. Primum. n. desiderium excitat in nobis dilectio dei. Secundum dilectio proximi. Maius est desiderium primum. Rursus dicitur quod duplex est dilectio dei. s. dilectio concupiscentie que vult frui deo et delectari in ipso: et hoc est bonum bonis. Item est dilectio amicicie: quod homo proponit honorem dei et huic dilectioni que frui deo. Et hec est perfecta charitas. Vnde Ro. 8. Neque

moris neque vita neque angelus etc. Et sedit. 9. ca. Optabam ego anathema fieri pro fratribus meis etc. Et hoc ut ostendat se esse perfectioris charitatis quam sit paratus pro amore dei et gloria carere delectatione visiois dei: et ideo hoc elegit tanquam magis perfectum.

Lectio.

III.

Hoc confidens scio quia manebo et permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum et gaudium fidei: ut gratulatio vestra absidet in christo iesu in me: per meum aduentum iterum ad vos. Tantum digne euangelio christi conuersamini: ut siue cum venero et videro vos siue absens audiam de vobis: quod statis in vno spiritu vniuersales colaboradores fidei euangelii et in nullo terreamini ab aduersariis que est illis causa perditionis. vobis autem salutis. Et hoc a deo: Quia vobis donatum est pro christo non solum ut in eum credatis: sed ut etiam pro illo patiamini: idem certamen habentes quale et vidistis in me: et nunc audistis de me.

Posita dubitatione et rationibus hincinde: hic soluit dubitationem. Et primo quasi eligens unam partem pronunciat post futurum aduentum suum ad eos quod tunc ad se. Secundo ostendit quod regrat ex parte eorum ibi. (Tamen digne etc.) Item prima in tres: quod primo permittit futurum aduentum. secundo ostendit fructus. Tertio illud fructum exponit. Dicit ergo. (Viuiere in carne necessarium est pro vobis). Et hoc quod mea vita est fructuosa vobis: ideo scio hoc. s. quod permanebo: sed hoc quasi confidens de deo. puer. is. Iustus quasi leo confidens absque terrore erit etc. (Manebo et permanebo. i. viuam et diu viuam. Sed statim est occisus a nerone. Respondeo. dicens quod epistola est facta vel scripta pro anno incantationis quod fuit primo anno neronis. Vnde postea dixit septem annis. (Vobis vobis. i. ad utilitatem omnium vestrum. pro cor. 10. Non qurens quod mihi utile est: sed quod multum vult salui fieri. Et hoc ad profectum vestrum. i. ut per meam exhortationem proficiatis in fide et gaudeatis de mea vita quam audistis: sed magis gauderetis si esset presens. Ro. 1. desidero videre vos etc.

Deinde exponit quod dixerat dicens. (Ut gratulatio vestra etc.) id est si defuit iteque veniam ad vos etc. ut gaudium abundantius sit vobis. Eph. 3. Si autem potes omnia facere superabundanter quam petimus aut intelligimus etc. Et hoc in christo iesu: quia hoc ipsum quod gaudebant de eo erat propter christum. Phil. 1. Sruar te in domino etc.

Deinde cum dicit. (Tamen digne etc.) Ostendit quod regrat ex parte eorum. Et circa hoc tria facit: quod primo facit hoc. secundo manifestat utilitatem idem consequens. Tertio explicat. Dicit ergo quod tamen ex parte eorum regrat quod in euangelio christi digne conuersi. s. in quo doctrine tali congruit. prime thes. 2. Testificati sumus ut ambularetis digne deo quod vocauit vos in suum regnum et gloriam etc. Col. 1. Ambuletis digne deo etc. (Ut cum venero ad vos et videro vos aut absens audiam de vobis bona. Et hoc gaudium est mihi. 3. Io. 1. Maioribus vobis non habeo gratiam quam ut audiam filios meos in veritate ambulare etc. Et nunc in speciali expetit ab eis. Primo vnitatem. Secundo constantiam ibi. (Et in nullo etc.) Est autem sanctis necessaria vnitatem triplex: scilicet amoris. vnde dicit. (Audiam de vobis) scilicet statis in vno spiritu quod est per amorem. Ephe. 4. Solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Et prime cor. 6. Qui autem adheret domino vnus spiritus est: Item concordie. Unde dicit. (Vniuersales). i. vnam voluntatem et animum habentes.

Act. 4. Multitudinis credentium erat cor unum et anima una. ps. Qui inhabitare facit unius moris in domo etc. Item cooperatio. Unde dicit. Collaborantes etc. vt. s. vnus adiuet alius. Ad hoc facit quod dicit. i. Reg. 25. Congregat etc. israel uniuersus et planxerunt eum. Samuel pro uerbo. is. Frater qui iunat a fratre quasi ciuitas firma. Secundo ex petit unitate ibi. (Et in nullo etc.) Et primo inducit ad fortitudinem. Secundo ponit rationem. Dicit g. (Et in nullo etc.) quod nihil possunt nisi quantum deus permittit. Luc. 21. Capillus dum capite uero non pibit ps. Solium eius non defluet etc. Esa. 51. Quis tu ut timeas ab homine mortali: et a filio hominis qui si se non ita arescet. R. d. at est triplex. Prima sumit a fructu tribulationis. Secunda ex dono duplici dei. Tertia ab actore. Dicit g. (Non terreamini: quia est uobis fructus: quod scilicet profectio in illis. s. sequentibus est causa praedictio: scilicet uobis est causa salutis. Mat. 16. Qui uoluerit animam suam saluam facere perdet eam etc. Jo. 12. Qui amat animam suam perdet eam. Osee. 12. Perditio tua ex te israel. Timotheo ad me auxiliu tuu etc. Et hoc a deo a quo p muncere donatu est uobis quod sustineatis tribulationes patienter. (Et in eum credat). Ephe. 2. Gratia eius estis saluati. Et hoc quantum ad fide quod est magnu et primu donu. (Et et ut p illo patiamini quod est magnu donu ut cura christi agatis quasi athlete eius Act. 5. Ibant apostoli etc. Sic g. utile est et honorificu: et ideo agatis fortiter. Tertio ex exemplo: quia ita tractat eosdem: sicut nos qui sumus permittit fidelium. Et ideo dicit. Idem certamen habentes quale uidistis in me. s. apud uos qui nudus fui uerberatus philippis pro phibitionis liberata. Act. 16. Et nunc audistis de me qui sum in uiculis.

CAP. II.

Si qua ergo consolatio in christo: si quod solatiu charitatis: si qua societas spiritus: si qua viscera misericordiae: implete gaudium mestum: ut idem sapiatis: eandem charitatem habentes: unanimes idipsus sentientes. Nihil per contentionem: neque per inane gloriam: sed in humilitate superiores sibi iniuicem arbitantes: non que sua sunt singuli confidentes: sed ea que aliorum.

Supra prebuit se in exemplum patientie et sanctitatis: hic ad idem adducit exempla aliorum. Et primo ponit exemplum christi. Secundo exempla suorum discipulorum quos ad eorum confirmatio mittit permittit ibi. (Spero autem in domino etc.) Circa primum tria facit: quod primo permittit exhortationem. Secundo inducit exemplum christi ibi. (Itaque charissimi mei etc.) Circa primum est considerandum crime quo eos inducit. Secundo ad quod inducit ibi. (Implete gaudium etc.) Ut autem circa primum quadruplici medio. Primo ex deuotione ad ipsum christum. Secundo ex charitate proximi. Tertio ex spali societate. Quarto ex misericordiae ratione. Dicit g. (Si qua consolatio etc.) Nec quantum media que hic sequenter ponitur oia referunt ad hoc quod subdit. (Implete etc.) Et est sensus. Quasi dicat. Consolari uolo in uobis. (Si qua g. consolatio). i. si qua consolatio est mihi afferre uultis in christo implete gaudium meum. Esa. 61. Ut ponere fortitudine lugentibus syon etc. cor. 1. Consolati nos in oia tribulatione ut et ipsi possimus consolari etc. (Ex parte uero charitatis fraternelle dicit. (Si quod solatiu charitatis). i. est implete gaudium meum. Gal. 3. Fructus autem spiritus est charitas gaudium pax etc. ps. Ecce quod bonu etc. Item ex societate: et hec est iter homines qui comunicant in rebus: sicut socii in bellicis armis: ita boni spirituales qui sibi comunicant in spiritualibus bonis.

Et ideo dicit. (Si qua societas spiritus). i. est mihi ad uos: implete gaudium meum. q. d. Exhibui ego uobis multa consolatio etc. vras. Si ergo socii mei estis exhibete idem et uos mihi. Ephe. 4. Solliciti fuere unitate spiritus in vinculo pacis etc. puerbo. is. Vir amabilis ad societatem magis amicus erit quam frater. Item ex misericordiae cum dicit. (Si qua viscera misericordiae). Lollo. 3. Induite uos sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordiae etc.

Deinde ponit ea ad quod inducit. Et primo in generali dicens. (Implete etc.) q. d. dicat. Gaudeo in uobis pro bona que uidi et audiui. de uobis: scilicet quia hec proficiunt: tunc gaudium meum crearet et tunc proficiet. Unum illud implete proficiendo in bonum. Secundo in spali monet ad mutuam charitatem: cuius unitas in duobus consistit. scilicet in affectu et exteri in effectu. i. Jo. 3. Non diligamus uerbo neque lingua: sed ope et ueritate etc. Primum designat in obiecto charitatis cum dicit. (Idem sapite. Sapietia. n. est cognitio altissimarum causarum: quia eius est iudicare quod nullum potest sine ea altissima. Et ideo sapietia est cognitio de diuis. (Idem g. sapite etc.) q. d. Idem sapiatis circa ea que sunt fidei. Ro. 15. De autem patientie et solatiu det uobis idipsus sapite in alterum. s. in iesum christum: ut uno ore honorificetis deum. Sed fit per charitatem eadem Col. 3. Super oia charitatem habentes quod est uinculum perfectionis. Item quantum ad effectum sunt duo necessaria. scilicet consensus duorum in idem ex parte affectus et iudicii rationis coram eodem. Quantum ad primum dicit. (Unanimes). i. si ageris. ps. Qui inhabitare facit unius moris in domo. Ro. 15. Uno ore honorificetis deum. Quantum ad secundum dicit. (Idipsus sentientes). Quod ita differt ab hoc quod dicit. (Idem sapite) sicut hoc quod dicit. (Unanimes in charitate). Secundo monet ad humilitatem: circa quam per excludit hanc humilitati. Secundo monet ad eam. Contraria autem humilitati sunt: que oriuntur ex superbia: hec autem sunt proprie exterior contentio: quia humiles sibi cedunt. puerbo. 13. Inter superbos superbia sunt etc. Jac. 3. Ubi zelus et irretio ibi inconstancia et omne opus prauum. Aliud est inanis gloria. Superbo. n. inordinate appetit sua excellentiam et in opinione aliorum. Gal. 6. Non efficiamur inanis glorie cupidi inuicem puocantes inuicem inuidetes etc. Jo. 8. Ego autem non quaero gloriam meam etc. Sed in humilitate superiores iniuicem arbitantes. Sicut. n. pertinet ad superbia quod homo se extollat supra se: ita ad humilitatem quod homo se subiciat secundum suam mesturam. Sed quod superior poterit hoc implete: Aut. n. non cognoscit se esse superiorem et uirtute sua: et sic non est uirtuosus: quia non est prudens. Aut scit: et sic non potest alium existimare superiorem se. R. n. deo. Dicitur et quod nullus est sic bonus qui sit alicuius defectus: et nullus est sic malus qui habeat aliquid boni. Unum non oportet quod eum proponat sibi simpliciter: sed quantum ad hoc quod dicat in mente sua. Forte in me est aliquid defectus: quod non est in illo. Et hoc offendit Augustinus in libro de uirginitate quod uero proferat sibi uirginitatem: quia forte feruenter. Sed deus quantum ad oia sit ille bonus et ille malus: nihilominus tu et ille geritis duplicem personam. scilicet tui et christi. Si ergo illum non proponas ratione sue persone: proponas ratione imaginis diuine. Ro. 12. Donore iniuicem preuenietes. Tertio monet ad mutuam sollicitudinem dicens. (Non quod sua etc.) i. cor. 12. Pro se uicem sollicita sunt membra etc. p. cor. 12. Charitas non querit quod sua sunt. Lectio. II.

Hoc sentite in uobis quod et in christo iesu. Qui cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse se equallem deo: sed semetipsum exinanuit formam serui accipiens in similitudinem hominum factus et habitu inuetus ut homo humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis.

conit. u. n. r. 201. q. 9.

Postquam apertius posuit exhortationem suam: hic hortatur ad virtutem humilitatis exemplo christi. Et primo inducit ad imitationem christi exemplum. Secundo ponit eius exemplum ibi. (Qui cum in forma etc.) Dicit ergo. Sitis humiles ut dixi: id est sentite. i. experimento tenete quod fuit in christo iesu. Notandum quod quicquid modis debemus hoc sentire. scilicet quicquid sensibus. Primo videre eius claritatem et ei conformemur illuminati. Esa. 33. Regem in decore suo videbunt etc. sede cor. 3. Nos autem oes reuelata facie gloriæ dei specularum etc. Secundo audire eius sapientiam ut beatificemur. 3. Reg. 10. Beati viri tui et fratris tui tui hi qui stant coram te et audiunt sapientiam tuam etc. ps. In audita auribus obediuit mihi etc. Tertio odorare gratias ut ad eum curramus etc. Lan. 1. Trahe me post te curremus in odore vnguentorum tuorum etc. Quarto gustare dulcedinem eius pietatis: ut in deo semper simus. ps. Gustate et videte quam suavis est dominus etc. Quinto tangere eius virtutem ut saluemur. Mat. 9. Si tetigero tamen simbriam vestimenti eius salua ero etc. Et sic sentire quasi tangendo per opem imitationem.

Deinde cum dicit. (Qui cum in forma etc.) proponit exemplum christi. Et primo permittit christi maiestatem. Secundo ponit eius humilitatem ibi. (Semetipsum etc.) Tertio exaltationem ibi. (Propter quod etc.) Et primo maiestatem christi permittit ut magis humilitas commendetur. Et duo proponit pertinencia ad christi dignitatem. scilicet diuine nature veritatem. Secundo equalitatem ibi. Non rapinam etc. Dicit ergo. quod si christus cum in forma etc. Unum quodque enim deum in natura generis vel speciei per suam formam. Unum formam per naturam rei. Et sic esse in forma dei est esse in natura dei: per quod intelligitur: quod sit verus deus. prout in Jo. ultimo. Ut simus in vero filio eius iesu christo. Sed non est intelligendum quod aliud sit forma dei: et aliud ipse deus: quod in simplicibus et in materialibus id est forma et id cuius est: maxime in deo. Sed quare potius dicit in forma quam in natura. Quia hoc operatur nobis per primum filii tripliciter. Dicit enim et filius et verbum et imago. Filius enim est generatus: et finis generationis est forma. Et ideo ut ostendat perfectus dei filius dicit in forma: quasi habens perfecte formam patris. Sicut verbum non est perfectum: nisi quando dicit in cognitionem nature rei. Et sic verbum dei in forma dei dicitur quod habet totam naturam patris. Sicut nec imago dicitur perfecta: nisi habeat formam cuius est imago. Heb. 1. Luce sit splendore glorie et figura substantie eius etc. Sed nunquam habet ea perfecte: Sic: quod non rapinam etc. Quod posset dupliciter intelligi. Unum modo sic: quod non rapinam etc. quod habet rapinam si referat ad humanitatem: sed non loquitur de hoc: sed si dicat de humanitate hoc est hereticum: quod Jo. 5. Equalis deo se faciens: ergo arbitrabatur se equalis deo. Repugnat enim rationi: quod natura dei non est receptibilis in materia. Quod autem aliquis existens in natura aliqua magis vel minus participet eam est ex materia: sed ibi non est. ergo dicendum est quod arbitratus est non esse rapinam. scilicet se esse equalis deo: quod est in forma dei: et cognoscit bene naturam suam: et quod cognoscit hoc Jo. 5. Equalem se deo facit: sed hoc non fuit rapina: sicut quando diabolus et homo volebat ei equari. Esa. 14. Ero similis altissimo etc. Et Hen. 3. Erit sicut deus etc. Et quod hoc fuit rapina: ideo pro hac christus venit satisfacere. ps. Que non rapui tunc exolvebam etc.

Deinde cum dicit. (Sed semetipsum etc.) humilitatem christi commendat. Primo quantum ad mysterium incarnationis. Secundo quantum ad mysterium passionis ibi. (Humiliatus se etc.) Circa primum primo ponit humilitatem. Secundo eius modum et formam. Dicit ergo. (Sed semetipsum etc.) Sed quod erat plenitudo diuinitatis: nunquam ergo euacuauit se diuinitatem: Non quod quod erat plenitudo: et quod non erat assumpsit. Sed hoc est intelligendum secundum assumptionem eius quod non habuit: sed non secundum assumptionem eius quod habuit. Sicut enim descendit de celo non quod desineret esse in celo: sed quod incepit esse nouo modo in terris: sic est se exinanivit: non deponendo naturam diuinam: sed assumendo

naturam humanam. Pulchre autem dicit exinanivit. Inane enim opponitur pleno. Natura autem diuina satis plena est: quod ibi est ois bonitatis perfectio. Exo. 33. Ostendat tibi omne bonum. Natura autem humana et anima non sunt plena: sed in potentia ad plenitudinem: quod est facta quasi tabula rasa. Est ergo natura humana inanis. Dicit ergo. Exinanivit: quod naturam humanam assumpsit. Tangit ergo primo nature humane assumptionem dicens. Formam sui accipiens. Non enim ex sua creatura est filius dei: et natura humana est forma serui. ps. Scitote quoniam dominus ipse est deus etc. Esa. 42. Ecce seruum meum etc. ps. Tu domine susceptor meus es etc. Cur dicitur uenienti? formam serui quam fuit: Quia fuit est nomen ypostasis vel suppositi quod non est assumptum: sed natura: quod enim suscipit distinguitur a suscipiente. Non ergo filius dei assumpsit hominem: quod de re intelligi quod homo esset aliud a filio dei: cum tamen filius dei factus sit homo. Accepit ergo naturam in persona sua ut esset idem in persona filius dei et filius hominis. Secundo tangit nature assumptionem dicens. (In similitudine hominum factus). scilicet secundum speciem. Heb. 2. Debuit per oia fratribus assimilari etc. Et si dicas quod in domino iesu christo non uenit species accipere: verum est quod refertur ex diuinitate et humanitate: quasi diuinitas et humanitas uenissent in vna natura communem. Unum sequitur quod diuina natura (ut ita loquar) mutaretur. Tertio nature humane conditiones ponit dicens: (et habitu inuenit) ut homo: quod defectus oes et proprietates ordinatas specie per peccatum suscepit. Et ideo habitu inuenit: ut homo. scilicet ex terriori uersatione: quod esurit ut homo: fatigatus fuit: et habet Heb. 4. Tentatum per oia per similitudinem absque peccato. Baruch. 3. Post hec in terris uisus est: et cum hominibus uersatus est etc. Et sic habitum possumus referre ad exteriores habitudines. Vel habitu. quod ipsam humanitatem accepit quasi habitum. Est autem habitus quadruplex. Unus mutat habitum et ipse non mutat: ut stultus per sapientiam. Alius mutat et mutat ut cibus. Alius nec mutat nec mutat: ut anulus adueniens digito. Alius quod mutat et non mutat ut vestimentum. Et per hanc similitudinem natura humana in christo dicitur habitus: quod sic aduenit diuine persone quod non mutauit ipsam: sed mutata est in melius: quod impleta est gratia et ueritate. Jo. 1. Uidimus gloriam eius: gloriam quasi unigeniti a patre plenus gratie et ueritatis etc. Dicit ergo. In similitudine hominum factus. ita tamen quod non mutat: quod habitu inuentus est ut homo. Sed aduertendum est quod ex hoc uerbo habitu etc. aliquid errauerunt. Unum tangitur triplex opinio. 6. distin. 3. simiaz. Prima est quod humanitas christi aduenit ei accidentaliter: quod est falsum: quod suppositum diuine nature factum est suppositum humane nature: et ideo accidentaliter non aduenit ei: sed substantialiter: si quod diuinitas naturaliter: sed substantialiter predicet de ipso. Et per hoc est exclusus error fotini: quod dixit quod christus esset purus homo: non de uirgine. quod dicitur in forma dei esset. Ergo primum in forma dei erat quod acciperet formam sui ex qua est minor patre: quod non rapinam etc. Unum est ergo per formam sui meruit. Item exclusus error arrii: quod dixit quod esset minor patre: quod non rapinam etc. Item Nestori: quod dixit quod unio esset intelligenda secundum habitationem: in quantum scilicet deus inhabitauit hominem et alius est filius hominis: et alius filius dei. Sed rabanus dicit quod apertius incarnationem notat exinanitionem. Costat autem quod per inhabitat et spiritus sanctus. ergo ipsi sunt exinaniti: quod est falsum. Item dicit semetipsum exinanivit. ergo id est quod exinanitus est et exinanitus. Sed hoc est filius dei: quod ipse semetipsum exinanivit. ergo est unio in persona. Item Euthicetis quod dixit quod ex duabus naturis resultat et vna natura. Ergo non accepit formam serui: sed quadam aliam: quod est contra hoc. Item Valerini quod dixit quod attulit corpus de celo. Item apollinaris quod dixit quod non habuit animam. Sic enim non esset in similitudinem hominum factus.

Deinde cum dicit. (Humiliauit semetipsum etc.) commendat humilitatem christi quo ad mysterium passionis eius. Et primo ostendit humilitatem christi. Secundo modum ibi. (Factus obediens etc.) Est ergo homo sed valde magnus: quia idem est deus et homo: et tamen humiliavit se. Ecc. 3. Quanto magnus es humilia te in omnibus. Matt. ii. Discite a me quia mitis sum et humilis corde etc. (Modus humiliatio est signum humilitatis et obedientie: quia proprius superborum est seque propriam voluntatem: quia superbus querit altitudinem. Ad rem autem altam pertinet quod non regulet alio: sed ipsa alia regulet. Et ideo obedientia contrariatur superbie. Unde volens ostendere perfectionem humilitatis et passionis christi dicit: quod factus est obediens: quia si fuisset passus non ex obedientia: non fuisset ita commendabilis: quia obedientia dat meritum passionibus nostris. Sed quod factus est obediens? Non voluntate divina: quia ipse est regula: sed voluntate humana que regulata est in omnibus sed voluntatem paternam. Mar. 26. Veritatem non sicut ego volo: sed sicut tu. Et convenienter introducit in passionem obedientiam: quia prima prevaricatio est facta per inobedientiam. Rom. 5. Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: ita et per obedientiam unius hominis iusti constituuntur multi etc. puer. 21. Vir obediens loquetur victorias. Sed quia magna et commendabilis sit obedientia patris: quia tunc est obedientia magna quam sequitur imperium alterius contra motum proprium. Notus autem voluntatis humane ad duo tendit: ad vitam et ad honorem: sed christus non recusavit mortem. p. 3. Christus semel peccatis nostris mortuus est etc. Item non fugit ignominiam. Unde dicit. Morte autem crucis: quae est ignominiosissima. Sap. 2. Morte turpissima advenit eum etc. Sic ergo nec refugit mortem nec genus mortis.

Lectio. III.

Propter quod et deus exaltavit illum et donavit illi nomen quod est super omne nomen: ut in nomine iesu omne genu flectatur: caelestium: terrestrium: et infernorum. et omnis lingua confiteatur: quia dominus iesus christus in gloria est dei patris. Itaque charissimi mei sicut semper obedientis non in presentia mei tantum: sed multo magis nunc in absentia mea cum metu et tremore vestram salutem operamini. Deus est enim qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate.

Supra commendavit christi humilitatem: hic commendat ei pro merito quod est exaltatio et gloria. Luc. 14. et is. Dis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur. Job. 22. Qui humiliatus fuerit erit in gloria etc. Nota triplicem exaltationem christi: primum ad gloriam resurgens ibi. (Propter quod etc.) primum ad notitiam ad gloriam resurgens ibi. (Et donavit etc.) Et primum ad reverentiam toti creature ibi. (Ut in nomine etc.) Dicit ergo. Propter quod et deus exaltavit illum. scilicet ut de morte resurgeret. Item de immortalitate ad immortalitatem. Ro. 6. Christus resurgens ex mortuis iam non moritur: mors illi ultra non dominabitur etc. ps. Dextera domini exaltauit me non moriar sed vivam etc. Item exaltavit eum in dextris suis constituendo. Eph. 1. Constituit illum ad dexteram suam in caelestibus supra omnes principatum et potestatem et virtutes et dominationem et omnem nomen etc. Sed verum est quod alii exaltant in gloria et in immortalitate: sed iste plures: quia dedit ei nomen etc. Nomen autem imponit ad signandum rem aliquam: et tanto nomen est altius quanto res signata pretillo est altior: et ideo nomen est altius. ps. Domine dominus noster etc. Ergo hoc nomen ut deus diceretur et esset dedit istis. scilicet christo pater tanquam vero deo. Sed fortius dicit quod hoc ponitur hic sicut primum humilitatis christi: et dicit quod non est verus deus: sed quod sit

sibi data quaedam eminentia creature et similitudo divinitatis: quod non est verum: quia dictum est supra. Cum in forma dei esset etc. Dicendum ergo est quod in christo est duplex natura et unum suppositum. Nec enim persona deus est et homo: et ideo potest hoc dupliciter exponi. Uno modo ut donaverit ei hoc nomen pater in quantum est filius dei: et hoc ab eterno per generationem eternam que donatio nihil est aliud quam eterna eius generatio. Jo. 5. Sicut pater habet vitam in semetipso: sic dedit et filio vitam habere in semetipso etc. Alio modo de christo homo: et sic pater dedit illi homini nomen ut deus esset: non per naturam: quia alia est natura dei: et alia hominis: sed ut esset deus per gratiam non adoptionis sed unionis: ut simul esset deus et homo. Ro. 1. Predestinatus est filius dei in virtute etc. ille. scilicet factus est ex semine David secundum carnem. Et hec est expositio Augustini per intentionem apostoli. Simile habet Actu. 2. Certissime sciat omnis domus etc. Prima autem est ambrosii. Sed queris quantum ad utramque expositionem humiliavit etc. Propter hoc etc. primum non precedit meritum. Non ergo eterna generatio et incarnatio est primum passionis christi: quia procedunt. Sed dicendum est quod in sacra scriptura deus aliquid fieri quasi inotescit. Donavit ergo. i. fecit manifestum mundo quod hoc nomen haberet. Hoc enim manifestatum est in resurrectione: quia ante non erat sic nota divinitas christi. Et huic concordat textus sequens. quasi non donaverit quod non haberet: sed ut hoc omnes viderent. Et ponit duplex veneratio. scilicet in subiectione operis et in confessione oris ibi. (Et omnis lingua etc.) Dicit ergo. Et dedit illi nomen quod est super omne nomen. etiam secundum quod homo. Ideo subdit. Ut in nomine iesu: quod est nomen hominis: omne genu flectatur. Phil. 2. et Esa. 45. Mibi curvabit omne genu etc. Sed hic erravit origenes: quia cum audit quod omne genu flectatur: quod est reverentiam exhibere: credidit futurum quoad quod omnis creatura rationalis siue angeli siue homines siue demones subicerent christo subiectione charitatis. Sed contra hoc est illud Matth. 23. Ite maledicti in ignem eternum etc. Sed dicendum est quod est duplex subiectio. Una voluntaria et alia involuntaria. Et est futurum quod omnes angeli scilicet christo subicerentur voluntarie: et ideo dicit omne genu flectatur. Et ponit signum per signato. ps. Adorate eum omnes angeli eius. Item quod homines. ps. Omnes gentes quascunque fecisti venient et adorabunt coram te domine: glorificabunt nomen tuum etc. Et quod demones licet involuntarie. Jac. 2. Demones credunt et contremiscunt etc.

Deinde cum dicit. (Et omnis lingua confiteatur etc.) ponitur exhibitio reverentiae in confessione oris. Omnis lingua. scilicet caelestium terrestrium et infernorum. Non de confessione laudis dicitur hoc respectu infernorum: sed de coacta que fit per recognitionem dei. Esa. 40. Videbit omnis caro pariter quod os domini locutus est etc. psal. Confiteantur nomini tuo: quoniam terribile et sanctum est etc. Et hoc quia dominus iesus christus etc. Item. scilicet homo in gloria etc. Non dicit in simili: quia in eadem. Jo. 5. Omnes honorificent filium sicut honorificant patrem.

Et notandum est quod in principio dicit. (Qui cum in forma etc.) hic dicit. In gloria: quia futurum erat quod illud quod ab eterno habuit omnibus innotesceret: ut Joan. 17. Clarifica me tu pater apud te metipsum claritate quam habui prius quam mundus fieret apud te.

Deinde cum dicit. (Itaque fratres etc.) Concludit exhortatio et circa hoc tria facit. quia primo hortatur ad bene agendum. Secundo ostendit quod debet agere ibi. (Omnia autem etc.) Tertio quo fructu ibi. (Ut sitis etc.) Item prima in tres. Quia primo commone morat preteritam obedientiam. Secundo ostendit quod agere debeant ibi. (Non in presentia etc.) Tertio dat fiduciam ad implendum ibi. (Deus enim etc.) Dicit ergo. Itaque ex quo christus sic se humiliavit et propter hoc est exaltatus. debetis scire quod si humiliamini exaltabimini: et hoc debetis facere: quia semper obedientis. Et facit mentionem de obedientia commendando bona eorum. et hoc ideo: quia per obedientiam intelligitur omnis

Estimatio.

corpo subto.

Coacta.

Ad philippenses

virtus: quia ex hoc est homo iustus q̄ mandata dei custo-
dit. Rom. 6. Serui estis eius cui obedistis siue peccati ad
mortē siue obedientiæ ad iusticiam r̄c. Itē omne bonum
q̄tūcūq; bonū est p se p obedientiā reddi melius. puer.
zi. Vir obediēs loquetur victorias. Itē qz obedientia iter
alias est maxima. Nam offerre de rebus exterioribus est
magnum: s; maius si de corpore: s; maximū si de aīa z volun-
tate tua quod fit p obedientiā. p. Reg. 15. Melior est obe-
diētia q̄ victime z auscultare magis q̄ offerre ad ipē arie-
tū r̄c. S; si sic fecistis hortor vt sic faciatis decetero.

¶ Deide cuz dicit. (Nō in presentia r̄c.) ostēdit quid age-
re debeāt. Et pmo monet vt agant fidelr: qz seruus infide-
lis nō seruit nisi qm̄ dñs videt: qz nō curat nisi placere: sed
fidelis semp bene operat. z iō dicit. Non in p̄ntia mea tñ
qz sic videt q̄ nō faciatis ex istictu bone volūtatis. Ephe.
6. Nō ad oculū seruīetes quasi hoibus placētes: sed vt ser-
ui xpī faciētes volūtate dei: z aīo cū bona volūtate seruiē-
tes dño z nō hoibus r̄c. Scdo vt humiliter ibi. Cum me-
tu z tremore. Supbus enī nō timet s; humilis. p. Cor. 10.
Qui se existimat stare videat ne cadat r̄c. puer. z8. Btūs
homo qui semp est pauidus. ps. Seruite dño in timore: et
exultate ei cuz tremore. Tertio salubriter ibi. Uestraz sa-
lutē operamini. Mat. 10. z. 4. Qui pseuerauerit vsq; in
finem: hic saluus erit.

¶ Deide cuz dicit. (Deus est enī r̄c.) Confirmat fiduciā z
excludit q̄tuor falsas existimatiōes. Unā hoium creden-
tū q̄ homo per liberū arbitriū possit saluari absq; diuino
auxilio. Cōtra hoc dicit. Deus r̄c. Jo. 14. Pater in me ma-
nens ipse facit opa r̄c. z. 15. Sine me nihil potestis facere.
Alij oīno negāt liberū arbitriū. dicētes q̄ homo necessita-
tur a fato vel a puidētia dīna. Et hoc excludit cū dicit. In
vobis: qz iterius p instinctuz mouet volūtate ad bñ operā-
dū. Efa. z6. Dia enī opera nostra opatus es in nobis. Ter-
tia pelagianoz sicut z pmi dicētuz electiones in nobis: s; z
psecutiones operū in deo: qz velle est a nobis: sed pficere
est a deo. Et hoc excludit dicēs: Et velle z pficere. Ro. 9.
Nō est volētis: s; velle sine auxilio dei: nec currētis. s. cur-
rere: s; miserētis est dei. Quarta q̄ deus facit omne bonū
in nobis z b p merita nra. Doc excludit cū dicit. Pro bonā
volūtate. s. sua nō p meritis nris: qz ante grāz dei nihil bo-
ni meriti est in nobis. ps. Benigne fac domine in bona vo-
luntate tua r̄c.

¶ Lectio. III.

¶ Adnā autem facite sine murmuratio-
nibus z hesitationibus: vt sitis sine q̄-
rela z simplices filij dei sine reprehen-
sione in medio nationis prauē z puer-
se: iter quos lucrētis sicut luminaria in mundo:
verbum vite cōrinentes ad gloriā meā in die
xpī: qz non in vacuuz cucurri: neq; in vacuū la-
borauī. Sed z si emulor supra sacrificiū z ob-
sequiū fidei vestre gaudeo z cōgratulor omni-
bus vobis. Idipsum autē z vos gaudete z cō-
gratulamini mibi. Spero autē in dño iesu tbi
motibuz me cito mittere ad vos: vt ego bono
aīo sim cognitū que circa vos sunt. Meminez
enī habeo tā vnanimē q̄ sincera affectiōe p vo-
bis sollicitus sit. Q̄s enī que sua sunt q̄rūt: nō
q̄ iesu xpī. Experimentum autē eius cognoscite:
quoniā sicut p̄t: fili⁹ mecz seruiuit in enāgelio.
Hūc igitur spero me mittere ad vos. mox vt vi-

dero q̄ circa me sunt. Cōfido autē in dño: qm̄ z
ipse veniā ad vos cito. Necessariū autē existima-
ui epaphroditū frēm z cooperatōrē z cōmilito-
nez meū: vīm autē aplm: z ministrū necessitatis
mee mittere ad vos: qm̄ qdez oēs vos desidera-
bat: z mestus erat p̄terea q̄ audieratis illuz
infirmitū. Nā z ifirmatus est vsq; ad mortē s; z
Deus misertus est eius. Nō soluz autē eius verū
etiā z mei: ne tristitiaz sup tristitiaz hēez. Festi-
nantius ergo misi illuz: vt viso illo iterum gau-
deatis: z ego sine tristitia sim. Excipite itaq; il-
luz cuz omni gaudio in dño z eiusmodi cū bo-
nore habetore: qm̄ p̄pter op̄ xpī vsq; ad mortē
accessit: tradēs aīaz suaz: vt impleret id qd ex vo-
bis deerat erga meuz obsequiuz.

¶ Supra apls iduxit ad faciēdū opa salutis: hic docet eos
modū faciēdi. Et pmo docet ipm modū. Scdo assignat ra-
tionē ei⁹ ibi. (Ut sitis r̄c.) Docet duplicē modū faciēdi: vt
s. sine murmure z sine dubitatiōe. Opa enī vtutū sunt dif-
ficillima: z i his bz locū murmuratio. p. Cor. 10. Neq; mur-
muraueritis sic qdā eoz murmurauerūt z perierūt ab ex-
terminatore. Et ne dubitetis an fiāt. Jaco. p. Qui enī hesi-
tat silis est fluctui maris q̄ a vēto mouet z circūfertur r̄c.
Ponit autē hui⁹ rōnē. z pmo ex pte eoz. Scdo ex pte apli
ibi. (Ad glīaz r̄c.) Circa p̄mū ponit triplex rō. P̄ria in cō-
paratiōe ad fideles cū dicit. Ut sitis sine q̄rela. Luc. p. Ince-
dētes in oib⁹ mādati z iustificatiōibus dñi sine q̄rela r̄c.
Sine pctō at nlls eē pōt: s; bñ sine q̄rela. Unā ad h̄ monet
Scdo in p̄paratiōe ad deū ibi. (Simplices r̄c.) Sili⁹ enī est
fili⁹ p̄ri. De⁹ autē simplex ē. vñ simplices simus sic filij dei.
qd ē qm̄ itētiō ē ad vnu. Jac. p. Vir duplex aīo icōstās ē in
oibus vīs suis r̄c. Mat. 10. Estote prudētes sic serpētēs z
simplices sic colūbe. Tertio i p̄paratiōe ad ifideles ibi. (Si-
ne reprehēsiōe r̄c.) i. vt bñ se hēant ad ifideles: vt. s. sint si-
ne offēsiōe in medio natiōis prauē q̄tū ad mala opa: z p̄-
uerse q̄tūz ad ifidelitatē. Et h̄ ē qm̄ nō pōt ifamari ab eis.
p. Thi. 5. Nullā occasiōe date aduersario maledicti gra-
tia r̄c. Et h̄ rō ponit ibi. (Inter q̄s r̄c.) Qz q̄litercūq; mū-
dus variet luminaria celi clara manēt. Matt. 5. Vos estis
lux mūdi r̄c. Lucēs nō q̄tū ad eēntiaz: qz sic tñ de⁹ lux ē.
Jo. p. Et vita erat lux hoīuz r̄c. At vō sci nō sic. Jo. p. Non
erat ille lux r̄c. S; sūt lux i q̄tū hñt aliqd lucis illi⁹ q̄ erat
lux hoīuz. s. vbi dei irradiātis nobis. Et iō dicit v̄bū vite cō-
tinētēs. s. v̄bū xpī. Jo. 6. Dñe ad quē ibimus: v̄ba vite eter-
ne habes r̄c. ps. Lucerna pedib⁹ meis v̄bū tuum r̄c.

¶ Deide ponit rōnē ex pte apli ibi. (Ad glīaz meā.) Scdo
manifestat rōnē: qz subditi debent bñ agere ēt vt cedat in
glīaz platoz. Eoz enī ē glīa qm̄ subditi sūt bñ instructi. p̄v.
10. Sili⁹ sapiēs letificat p̄rez r̄c. p. Theb. 2. Vos enī estis
glīa nra r̄c. Et h̄ in diē xpī: qm̄ s. adducet secū fideles. Et h̄
p̄pter duo ē ad glīaz. s. pp laborē in p̄dicatiōe. pp passiōe
mortis quā sustinuit. Et iō dicit. Qz nō i vacuū cucurri nec in
vacuū laborauī. Lursū diē p̄dicatiōez pp agilitatē: qz a hie-
rusalē vsq; ad hyspaniā. Itē labores pp p̄dictiōes z penas
q̄s p̄tulit: z h̄ nō in vacuū: imo in multū fructū. p. Cor. 15.
H̄ra ei⁹ in me vacua nō fuit. Itēz p̄pter passiōe ibi. S; z
si imolor: Cōuertēs enim aliquos quasi de illis quos con-
uertit offert sacrificiū deo. Sed quandoq; offerentes a ty-
rannis occisi sunt supra sacrificiuz: sicut habet Luc. 13. Et
ideo dicit. Offero deo sacrificiuz de vobis: s; si cōtingat q̄
z ego supra hoc imoler. i. occasione sacrificiy cōuersiōis ye-

236. 7a.

a.

b.

cttonis eius et societatem passionis illius: confir-
 guratus morti eius. si quo modo occurrat ad re-
 surrectionem que est ex mortuis: non quod iam ac-
 ceperim: aut iam perfectus sum. Sequor autem
 si quo modo comprehendam in quo et com-
 prehensus sum a christo iesu. Fratres ego me
 non arbitror comprehendisse. Unus autem: que
 quidem retro sunt obliuiscens. ad ea vero que
 sunt priora extendens meipsum ad destinatum
 persequor ad brauium superne uocationis dei
 in christo iesu.

Concedit supra preterita lucra contemnere propter christum et
 ostendit quod intendebat christum cognoscere et ipsum lucrari: et hoc in-
 tendit hic specialiter exponere. Et primo quomodo deside-
 rat christum lucrari et inueniri in eo per iusticiam. Secundo per
 passionis tolerantiam ibi. (Cofiguratus etc.) Circa primum: pri-
 mo ostendit que sit iusticia quam dereliquit. Secundo que sit
 quam querit ibi. (Sed illam etc.) Sciendum est autem quod iusti-
 cia quoad quod sumitur ut est specialis uirtus per quam homo ponit
 rectitudinem in his que sunt ad ceteros uictum et finem quod est in his
 directiua. Nam temperantia est circa interiora passiones. Iusti-
 cia autem est ad alterum. Alio modo iusticia dicitur uirtus ge-
 neralis secundum quod homo seruat legem propter bonum ceterum. et hoc mo-
 do frequenter in scriptura sacra ponitur per obseruantia diuine
 legis. per. Seci iudicium et iusticiam etc. id est legem quam seruabat
 ex amore quasi motus ex se. Et sic est uirtus. Non autem si alio
 modo. id est ex aliqua exteriori causa. s. uel propter lucra uel
 propter penas et si obseruatio ei displiceat. Et secundum hoc est du-
 plex modus iusticie. Unus est iusticie moralis. Alius est ius-
 ticie legalis per quam legem non ex amore: sed timore seruat.
 Et ideo dicit. Non habens meam iusticiam que ex lege est. quod
 ut dicit Aug. Breuis differentia legis et euangelij est amor et
 timor. Ro. 8. Non accepistis spiritum seruitutis iteque in timo-
 re. sed accepistis spiritum adoptionis etc. Sed si tua est quomodo
 est ex lege: si dicit. imo est mea quod humana uirtute absque
 habitu gratie interioris iustificatiis facio talia opera. sed ex
 lege est sicut a doctoribus. Uel mea est quod presumo per me eam ser-
 uare. Ro. 10. Moyse enim scripsit quam iusticiam que ex lege
 est quod fecerit homo uiuet in ea. De hac iusticia quam querit tria
 dicit. s. modum adipiscendi. actorem et fructum. Modus est quod non
 adipiscitur nisi ex fide christi. Ro. 5. Iustificati igitur ex fide pa-
 cem habeamus ad deum per dominum nostrum iesum christum etc. Ro.
 3. Iusticia autem dei per fidem iesu christi in omnes et super omnes qui credunt
 in eius. Actor autem est deus et non homo. Ro. 8. Deus qui iustificat
 Ro. 4. Credenti autem in eum qui iustificat impium reputat fi-
 des eius ad iusticiam secundum propositum gratie dei. Et ideo dicit
 que ex deo est etc. Act. 5. Et spiritus sanctus quem dedit deo om-
 nibus etc. Fructus est cognitio eius et uirtus resurrectionis eius
 et societas sanctorum eius. Et de his duplici cognitione potest di-
 pliciter agi. Uno modo ex cognitione uie et sic oportet tria
 cognoscere de eo. primo eius personam. s. quod est uerus de-
 us et uerus homo. Et ideo dicit. ad cognoscendum illum. Jo.
 14. Tanto tempore uobiscum sum et non cognouistis me etc.
 Secundo gloriam resurrectionis eius. Unde dicit. Et uirtutem
 resurrectionis eius. i. resurrectionem uirtuosam factam pro-
 pria uirtute. Tertio qualiter eius imitemur ibi. (Et societa-
 tem.) s. ut ei sociemur in passione. i. petri. et. Christus passus est
 pro nobis uobis reliquens exemplum ut sequamini uestigia
 eius etc. Secundo de cognitione experientiali: et incipit a posteriori
 quod est ultimum in executione et primum in intentione. Primum
 est agnitio dei per essentiam ad quam ducit fides. Jere. 31. Dominus
 cognoscent me a minimo eorum usque ad maximum dicit domi-

nus etc. Et ideo dicit. Ad cognoscendum illum. Secundo quod non
 solum anima gloriificatur. sed ex hoc etiam corpus erit gloriofum.
 Ideo dicit. Et uirtutem resurrectionis eius. s. ex qua resur-
 gemus. i. cor. 15. Si christus non resurrexit uana est fides nos-
 tra etc. Tertio societatem quod per experientiam habebimus
 quodrum ualeat societas passionis eius. per cor. 1. Fidelis autem
 deus per quem uocati estis in societatem filij eius iesu christi
 filij domini nostri.

Concedit cum dicit. (Cofiguratus etc.) ostendit quomodo
 uelit lucrari et inueniri in eo per tolerantiam passionis. Et
 primo ponit tolerantiam. Secundo fructum ibi. (Si quomodo etc.)
 Dicit ergo. Inueniar non solum habens iusticiam sed configura-
 tus morti eius ut patiar. propter iusticiam et ueritatem sicut
 christus. Gal. 2. Ego enim stigmata domini iesu in corpore
 meo porto. Fructus uero est si quomodo etc. Ex passionibus
 enim hic tolerans homo peruenit ad gloriam. Ro. 6. Si. n.
 complantati facti sumus sicut similitudini mortis eius: simul et re-
 surrectionis erimus etc. 2. th. 2. Si commortui sumus et con-
 uiuemus. si sustinemus et coregnabimus. Ro. 8. Si tamen
 compatimur ut et glorificemur etc. Et dicit si quomodo pro-
 pter difficultatem arduitatem et laborem. Mat. 7. Arta est
 uia que ducit ad uitam. et pauci sunt qui inueniunt eam etc. Amos
 4. Prepara te in occursum dei tui israel etc. christus enim sur-
 rexit per potentiam propterea: homo autem non propter potentiam: sed
 gratia dei. Ro. 8. Qui suscitauit iesum christum a mortuis ui-
 uificabit et mortalia corpora uestra propter inhabitantem spi-
 ritum eius in uobis. Uel potest intelligi de occursum sancto-
 rum quam occurrent christo descendentem de celo ad iudicium.

Concedit cum dicit. (Non quomodo etc.) ostendit quomodo dif-
 fertur suum desiderium. Et primo ostendit quid de se sentit.
 Secundo hortatur alios ut ideo de se sentiant ibi. (Quicumque
 enim perfecti etc.) Iterum prima in duas. quod primo ostendit
 quomodo deficit a perfectione intenta. Secundo hoc exponit
 ibi. (Fratres ego me etc.) Circa primum duo facit. primo offi-
 dit se non peruenisse ad perfectionem. Secundo quod ad eam tendit ibi
 (Sequor autem etc.) Tendens in aliud duo intendit. s. adipisci
 questum et frui illo. Frustra enim quereretur si non eo fruere-
 tur et inhereret. Et ideo dicit. Non quod iam acceperim. s. glo-
 riam quam quero. Sap. 5. Accipient regnum decoris et dyade-
 ma speciei de manu dei sui. Aut iam perfectus sum. per cor. 13.
 Cum uenerit quod perfectum est euacuabitur quod ex parte est etc.

Sed contra. Estote perfecti. Mat. 5. et Hen. 17. Estote perfec-
 tius. Respondeo. Dicendum est quod duplex est perfectio. s. pa-
 trice et uice. perfectio namque hominis consistit in hoc quod adhercat
 deo per charitatem. quod unumquodque est perfectum secundum modum
 quo adheret sue perfectioni. Anima autem potest adherere deo
 dupliciter perfecte. Uno modo. ut totam actionem referat
 in deum actualiter et cognoscat ut cognoscibilis est. Et hec est
 patrie. Sed in bestio uice est duplex. Una de necessitate salu-
 tis ad quam omnes tenentur. s. ut in nullo cor suum quis applicet ad
 id quod est contra deum: sed habitualiter referat totam uitam in
 eum. Et isto modo dicit dominus. Mat. 22. Diliges dominum
 deum tuum etc. Et Deutro. 6. Alia est superrogatio. quam quod uel
 tra ceterum statum inheret deo: quod sit remouedo cor a tempo-
 rahus. et sic magis appropinquat ad patriam. quod quanto deficit
 cupiditas tanto plus crescit charitas. Quod ergo hic dicitur intelligit
 de perfectione patrie.

Concedit cum dicit. (Sequor autem etc.) ostendit conatum ad eam dicens
 Sequor. s. christum. Jo. 8. Qui sequit me non ambulat in tene-
 bris etc. Jo. 10. Oues mee uocem meam audiunt et sequuntur. Et
 si quo modo comprehendam. per Cor. 9. Sic currite ut apprehen-
 datis. Sed contra quod deus est incomprehensibilis quod Jere. 31. dicitur.
 Si mensurari potuerit celi desursus et inuestigari funda-
 menta terre desursus etc. Respondet. Dicendum est quod comprehendere
 est includere sicut domus apprehendit nos. Itē attingere et tenere.

Ad philippenses

Prio modo est incomprehensibilis quia non potest includi in intellectu creato cum sit simplicissimus, quia non perfecte videtur eum nec amas sicut est visibilis et amabilis, sicut qui nescit demonstrationem nescit demonstratiue sed operatiue. Deus autem perfecte seipsum cognoscit ut cognoscibilis est. Cuius ratio est, quia res cognoscitur secundum modum sui esse et veritatis, deus autem lux est et veritas infinita, sed nostrum lumen est finitum. Et ideo dicit. Sequor si quo modo comprehendam, scilicet attingendo. Latius, vlt. Tenui enim nec dimittam etc. In quo et reprehensus sum etc. Quod tripliciter inteligitur. Nam tota gloria est in dicta dei comprehensione, ut scilicet deus sit presens anime nostre. Sed non omnes habent equalem beatitudinem, quia quidam clarius videtur sicut etiam quidam ardenter amantur et plus gaudent. Unde gliscet habebit certam mensuram et hoc ex predestinatione diuina. Et ideo dicit. In quo et reprehensus sum. Quasi dicat. in tali mensura intendere reprehendere: secundum quod mihi dispositum est a christo. Vel sequor ut reprehendam sicut reprehensus sum. Quasi dicat. Ut videam eum sicut ipse me videt. per Io. 3. Videbimus eum sicuti est, id est non per similitudinem, sed per essentiam. Vel comprehendam videndo christum gloriosum. In quo et reprehensus sum, id est in illa gloria qua apparuit quando uersus sum.

Deinde cum dicit. Fratres ego etc. exponit quod dixerat et primo de defectu perfectionis. Secundo de sequela ibi. Unus autem etc. Dicit ergo. Ego etc. Quasi dicat. non sum sic superbibus quod attribuam mihi quod non habeo, sed sequor etc. Quod tripliciter legitur. Uno modo sic, unum arbitror, scilicet quod retro sunt etc. Ut non arbitror me reprehendisse, sed persequor unum, scilicet ad destinatum etc. Ut non arbitror me reprehendisse illud supra. per. Unam petam etc. Et tunc ostendit quod deseruit, quia vel temporalia lucra, vel temporalia bona, vel merita preterita, quia non debet homo computare deo merita preterita. Secundo ostendit ad quid tendit, scilicet ad ea vero etc. id est vel quod pertinet ad fidem christi, vel maiora merita vel celestia. per. Ascensionem in corde suo disposuit etc. Et dicit. Extendens. Qui enim aliquid vult capere extendit se quantum potest. Sed ubi cor extendere se per desiderium Sap. 6. Locupiscencia sapientie ducit ad regnum perpetuum etc. Sed ad quid tendit: Ad destinatum brauium quod est primum soli currentis, id est Loz. 9. Des quidem currunt sed unus accipit brauium. Dico autem ad hoc brauium destinatum mihi a deo: quod est superme vocationis dei. Rom. 8. Quos predestinauit hos et vocauit etc. Et hoc in christo iesu, id est per fidem christi.

Lectio.

Quicquid ergo perfecti sumus hoc sentiamus et si quid aliter sapitis et hoc vobis deus reuelabit. Verumtamen ad quod peruenerimus ut idem sapiamus et in eadem permaneamus regula. Imitatores mei estote fratres: et obseruare eos qui ita ambulant sicut habetis formam nostram. Multi enim ambulant quos sepe dicebam vobis, nunc autem et flens dico inimicos crucis christi: quorum finis interitus, quorum deus venter est et gloria in confusione ipsorum qui terrena sapunt. Nostra autem conuersatio in celis est. Unde etiam saluatorem expectamus dominum nostrum iesum christum qui reformabit corpus humilitatis nostre conformatum corpori claritatis sue secundum operationem virtutis sue: qua etiam possit subicere sibi omnia.

Supra proposuit quomodo ab vltima perfectione deficiebat: nunc hortatur alios ad idem sentientium. Et primo ponit exhortatio. Se

cundo quod ab eis necessario exigat ibi. (Verumtamen ad quod peruenerimus etc.) Dicit ergo, quicquid etc. scilicet quod ego sentio, scilicet quod non sum perfectus. Quomodo ergo si perfecti sumus sentimus quod non perfecti? Respondet. Ratione. Dicendum quod perfecti perfectione vite sed non perfecti perfectione probationis, quod scilicet tota intentio ferretur actu in deum. In via vero habitum litterarum: quod scilicet nihil contra deum faciamus. Et dicit. Quicquid, quia quicquid quis est perfectior tanto imperfectior magis cognoscit. Job. vlt. Audiuisti auribus audivisti: nunc autem oculis meis vides te. Itaque ipse me reprehendo et ago penitentiam in fanilla et cinere etc. Deb. 5. Perfectior est solidus cibus eorum qui per consuetudinem exercitatos habent sensus ad discretionem boni et mali. Et si quid aliter etc. In gloria quatuor modis dicitur et primo ponuntur duo sensus magis litterales. Unus talis, dico quod vos sentiat quod ego, scilicet vos esse imperfectos, tamen si quid aliter, id est melius de vobis sapitis quam ego de me hoc ipsum est vobis per reuelationem diuinam donatum. Et quoniam aliter est vobis reuelatum aliquid quod non mihi non dico: sed cedo vobis reuelationem: verumtamen nolo quod propter hanc reuelationem ab unitate ecclesie discedatis, sed teneamur ex unitate illud ad quod peruenerimus ut idem sapiamus etc. quod unitas ecclesie consistit in unitate veritatis fidei: et rectitudinis bone operationis. Et utraque seruanda est. scilicet corinth. vlt. Perfecti estote exhortamini: idem sapite etc. Et eadem regula bone vite et operationis. Gal. vlti. Quicquid hanc regulam secuti fuerint pax super illos et misericordia etc. Vel aliter, dico et si vos per ignorantiam vltimam firmiter aliter sapitis quam veritas habet si humiliter examinemini nec proterue defendatis. Mat. ii. Abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea paruulis etc. Vel aliter, dico quod idem sentiamus, scilicet non dum reprehendisse, sed si quid aliter nunc sapitis quam sapientium sit in futuro quia nunc videmus in speculo, tunc autem facie ad faciem deus reuelabit in futuro. per. Reuelabit cordes etc. Vel aliter. Ut sapitis hoc obscure et in futuro manifeste deus iudicabit, quia fides ex deo est, verumtamen etc. non mutat.

Deinde cum dicit. Imitatores etc. inducit ad sui et aliorum imitationem ut caueat malos. Et primo proponit imitationem. Secundo rationem ibi. (Multi enim etc.) Dicit ergo, quia haec reputo ut stercoza etc. In hoc imitatores etc. Io. io. Uocet ei et audiet. Quasi dicat. Ego sum pastor vos oues mee per imitationem, id est Loz. 4. et ii. Imitatores mei estote sicut et ego christi etc. Et obseruare te, id est diligenter considerate qui ita ambulat sicut ego. Ervos scire potestis ex regula et doctrina mea, per th. 4. Exsuperius esto fidelium in verbo in conuersatione, in charitate, in fide in castitate, per petri. 5. Forma facti gregis et ex aino.

Deinde cum dicit. (Multi enim etc.) Ponit rationem monitionis, et primo ex parte vitae, scilicet ex parte imitationis ibi. (Nostra autem conuersatio etc.) Ne autem haec videatur ex odio dicere permittit suam affectionem. Secundo ostendit quales sunt vitae, ibi. Inimicos etc. Dicit ergo. Dico quod imitandi indigent obseruatione, quia quidam aliter procedunt, id est de malo in peius. per. In tenebris ambulat etc. Quos etc. vobiscum presens nunc autem et flens pre conuersione. Iere. 9. Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrimarum: et plorabo die ac nocte interfectos populi mei. Et huius rationem ostendit dicens. Inimicos etc. Quos describit. Prio ex opere. Secundo ex intentione ibi. (Quos deus etc.) Ite circa primum. Prio proponit opus. Secundo euentum operis ostendit ibi. (Quos finis etc.) Opus eorum est exercitium inimicitie contra crucem christi, scilicet dicentium quod nullus potest saluari sine legalibus in quo euacuatur virtus crucis christi. Gal. 2. Si enim ex lege iusticia, ergo christus gratis, id est sine utilitate mortis etc. per cor. i. Verbum enim crucis pereuntibus quod est stulticia est: his autem qui salui fiunt, id est nobis virtus dei est. Et quod eueniet: Lente nobis vita per crucem christi, illis autem contrarium quod incurrit mortem. Unus dicit. (Quos finis interitus), id est mortis eterne. Job. 28. Lapidem caliginis et ymbra mortis diuidit etc.

Deinde describit eos quantum ad intentionem. Et primo manife

stat eorum intentionē. Secundo ostendit intentionis euentū ibi. (Et gloria etc.) Dicit igitur. Quorum deus etc. Quasi dicat. Ideo hoc disseminat. s. legalia esse obseruanda propter lucrum et gloriam propriam ut satisfaciatur ventri. Ro. vlt. Dominus non seruauit sed suo ventri. Et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium. Ecclesi. 6. Dis labor hominis in ore eius. s. anima illi non implebitur. Et dicit deus: quia proprium dei est ut sit principium primum et finis vltimus. Unde quod pro fine habet aliquid illud est deus suus. Item querunt gloriam suam. Illud Ios. 8. Ego gloriam meam non quero. et quod querat et iudicet etc. Sed euentus eorum erit in confusione Osce. 4. Gloriam eorum in ignominiam commutabo. Et haec eorum quod terrena sapiunt. i. quod terrena placet et ea querunt. Et hinc confunditur quod status eorum transit. Ro. 8. Si scilicet carnem vixeritis morietur. etc. Glo. Quorum deus etc. Dei proprium est iustificare quod in cibis iustificationem ponebant: dicebant deum ventrem. Item est in confusione. quia in confusibilibus. s. in circuncisione pudendorum occasione buztorum.

Consequenter ostendit quales sunt imitandi ibi. (Nostra autem conuersatio etc.) Et primo describit in eis celestem conuersationem Secundo expectationem ibi. (Vni saluatorē etc.) Tertio utilitatem ibi. (Qui reformabit corpus humilium etc.) Dicit igitur. Illi terrena sapiunt: sed non est sic de nobis quia nostra conuersatio perficit per contemplationem. z. cor. 4. Non contemplantur nobis quod vident: sed quod non vident etc. Item per affectionem: quia sola celestia diligimus. Item per operationem in qua est celestis representatio. i. cor. 15. Sicut portauimus ymaginem terreni: portemus et ymaginem celestis. Sed quare est ibi conuersio: quia inde expectamus optimum auxiliū per. Leuani oculos meos in montes etc. Mat. 6. Vbi est thesaurus tuus ibi est et cor tuum etc. Vni dicit. Unde expectamus saluatorē nostrū. Esa. 30. Beati omnes quod expectant eum. Luc. 12. Siles hominum expectantibus dominus suū qui reuertat a nuptijs etc. Tria autem facit iste aduentus. Primo eodem resurrectionem Ideo dicit. Reformabit corpus humilitatis. i. abiectionis. quia est mortalitati subiectū. Job. 25. Homo putredo et filius hominis vermis. i. cor. 15. Seminat in corruptioe surget in incorruptioe. seminat in ignobilitate surget in gloria. seminat in infirmitate surget in virtute. Hoc corpus sic abiectionem reformabit. i. ad propria formam reducet. Ro. 8. Qui suscitauit in se ipsum christum a mortuis viuificabit et mortalia corpora nostra etc. Item sanctorum imitationem. Idem dicit. Configuratur corpori claritatis sue. Corpus signum christi est glorificatum per gloriam diuinitatis sue. et habet meritum per suam passionem. quocumque participat virtute diuinitatis per gratiam: et passionem christi imitat: gloriabitur. Apoc. 3. Qui viderit dabo ei sedere mecum in throno meo sicut ego vici et se di cum patre meo in throno eius etc. i. Jo. 3. Siles ei erimus Mat. 13. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum Et habet facit hinc operationem diuinitatis sue. i. per virtutes in ipso per quam possit sibi subycere omnia. Dicit enim. christo subyciet. quodam quantum ad salutem quodam quantum ad penam. In primis exercebit misericordiam. In secundis iustitiam. ps. Dia subiecisti sub pedibus eius etc. i. cor. 15. Per subiecit omnia filio. Jo. 5. Quocumque pater facit et filius similiter facit. CAP. III.

Tunc fratres mei charissimi et desiderantissimi: gaudium meum et corona mea. sic stete in domino charissimi. Euchodiam rogo: et synthibicem deprecor idipsum sapere in domino. Etiam rogo et te germane conpar. adiua illas que mecum laborauerunt in euangelio cum clemente et ceteris adiutoribus meis: quorum nomina sunt in libro vite. Gaudete in domino semper: iterum dico gaudere. Ad-

destia vestra nota sit omnibus hominibus. Bonus enim prope est. Nihil solliciti sitis sed in omni oratione et obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestre innotescant apud deum. Et pars dei que exuperat omnes sensum custodiat corda vestra et intelligentias vestras in christo iesu. Becetero fratres quecumque sunt vera. quecumque pudica. quecumque iusta. quecumque sancta. quecumque amabilia. quecumque bone fame. si que virtus si qua laus. discipline hec cogitare que et didicistis et accepistis et audistis et vidistis in me. Hec agite et deus pacis erit vobiscum.

Supra proposuit eis exempla sequenda: hic per ammonitionem morale ostendit qualiter se debeant habere. Et primo ostendit qualiter se habeant in futurum. Secundo commendat eos de preterito ibi. (Gauius sum autem etc.) Circa primum duo facit. Primo monet ad persistendum in iam habito. Secundo ad perficiendum in melius ibi. (Gaudete in domino semper etc.) Item prima diuidit in duas partes. Quia primo inducit ad perseuerandum in generali. Secundo ponit spirituales modos ad singulares personas ibi. (Euchodiam rogo etc.) Circa primum. primo commemorat ad eos suum affectum. Secundo ponit monitionem ibi. (Sic stete etc.) Affectus autem suum commendat quod tripliciter. Primo secundum amoris ostendit eos sibi dilectos. Unde dicit. Fratres. s. per fides. Mat. 23. Dicit vos fratres estis. Item per charitatem. Vni dicit. (Charissimi.) per Lo. 10. Charissimi mihi etc. Item secundum desiderium. Unde dicit. (Desiderantissimi.) supra primo. Testis est mihi de quo cupiam etc. Et dico desiderantissimi. quia desidero vos: vel quia me desideratis. Item per gaudium. Vni dicit. (Gaudium meum.) Et per. s. quod estis boni. Prouer. 10. Filius sapiens letificat patrem etc. Item per rationem gaudij. Unde dicit. (Corona mea.) per thesaurum. z. Que enim spes nostra. aut gaudium. aut corona glorie: Nonne vos estis: etc.

Deinde cum dicit. (Sic stete etc.) ponit monitiones de perseuerantia dicens. (Sic stete etc.) i. sicut ego perseuerate. vlt sic sic stat. Mat. 10. Qui perseuerauerit usque in finem hic saluus erit.

Deinde cum dicit. (Euchodiam rogo etc.) singulares monitiones ponit. Et primo de concordia. Secundo de sollicitudine adiutorum ibi. (Etiam rogo et te etc.) De due mulieres sancte ministrabant scitis in ciuitate philippensi. et forte erat aliquid discordia inter eas. id eas ad concordiam reuocat. z. Corint. vltimo. Idem sapite.

Deinde cum dicit. (Etiam rogo te etc.) quedam rogat ut adiua ret quidam personas. Et dicit propar. quia socius erat predicacionis eius. Prouer. 18. Frater qui iuuat a fratre quasi ciuitas fortis. Adiua illas etc. Et ad habet rogo omnes quorum nomina etc. Quod ponit ne si alios non noiet turbarent. Quasi dicat. Non est magnū si non scribo omnium nomina. quia sunt scripta in meliori loco. Mat. 5. Gaudete et exultate etc. Liber vite secundum gloriam. est predestinatio sanctorum. et hoc est verum secundum re. s. differt ratione. Sciendum est autem quod olim erat consuetudo quod ordinabantur ad aliquod officium vel dignitatem scribebantur in matricula: sicut milites et senatores et palatio descripti erant. Dicit autem sancti predestinati eliguntur a deo ad magnū. s. ad vitam eternam. Et hec ordinatio est predestinatio. Descriptio huius ordinacionis dicitur liber vite. et hec descriptio est in memoria diuina quia in quantum ordinat predestinat In quantum vero immobiliter scit dicitur esse descriptio. Firma igitur noticia de predestinatis dicitur liber vite. Sed nūquid aliquid inde uolentur? Sciendum est quod aliquid sunt scripti simpliciter. aliquid secundum quod. Sunt enim aliquid predestinati a deo ut habituri simpliciter vitam eternam. et isti sunt scripti indelebiter. Aliquid ut habeat vitam eternam non ista se: sed in sua causa in quantum ordinant ad iusticiam patrem. et tales

